

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor
Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 13 חשון תשס"ז, אוקטובר 2006

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן
חברי המערכת: עו"ד רוברט ליכט-פטרן, עו"ד עדי שניט
עו"ד אורנית נורנברג
מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת מערכת והפצה: יפעת מלטר-חורש
עיצוב וביצוע גרפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

לכו"ע - לכולי עלמא	בזה"ז - בזמן הזה
לפי"ז - לפי זה	בע"כ - בעל כורחו/ה
עו"ס - עובדת סוציאלית	ג"פ - גט פיטורין
פו"ר - פריה ורביה	דמו"י - דת משה וישראל
פרש"י - פירוש רש"י	דר"ת - דרבינו תם
צ"ב - צאן ברזל	זמ"ז - זה מזו
שאל"כ - שאם לא כן	חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
שכ"ו - שאר כסות ועונות	טו"ר - טוען/ת רבני/ת
שלו"ב - שלום בית	טו"מ - טענות ומענות
	כ"ש - כל שכך

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

תוכן העניינים

עילות גירושין _____ 3

תנאים למתן הגט _____ 6

רכוש _____ 7

דבר המערכת

בפסק הדין מס' 7 המתפרסם בגיליון זה, כמו גם בפסקי דין שפרסמנו בעבר (למשל: פס"ד מס' 11 בגיליון 3 או פס"ד מס' 9 בגיליון 6), אנו פוגשים את שימושו של בית הדין במונח 'קים לי' (תרגום מילולי: 'קיים אצלי'), כשם לטענה אותה יכול לטעון אחד הצדדים לדין. שימוש בטענה זו הינו רווח למדי בפסיקתם של בתי הדין. הטענה מוגדרת בידי פרופ' מנחם אלון (המשפט העברי, מהד' שלישית, עמ' 1062-1063) כ"טענה המבוססת על העיקרון היסודי שבתחום דיני ממונות, ש'המוציא מחברו עליו הראיה'... לפי טענת 'קים לי' ניתוספה לו משמעות נוספת, והיא - שאם יש שתי דעות חלוקות, שלפי האחת זוכה התובע, ולפי השנייה זוכה הנתבע, רשאי הנתבע לטעון, שלדעתו נכונה אותה דעה, שלפיה הוא זוכה בדין ופטור מלשלם, ואין להוציא מחזקתו ממון כל עוד לא הוכח, כי דעה הלכתית זו אינה נכונה". אלון מסיים את דבריו בכך ש"מיותר להוסיף כי יש בה בטענת 'קים לי' משום חתירה תחת אשיותיו של שיפוט סביר וסדיר". בהערת השוליים מביא אלון מקורות לכך, שמתוך הבנה זו בדבר הבעייתיות של הטענה, היו פוסקים חשובים שבמשך הזמן ניסו לצמצם את השפעתה השלילית על ידי כך שהוסיפו סייגים רבים לאפשרות העלאתה.

עם זאת, לטענה זו מעמד מוצק בעולמה של ההלכה ובתי הדין הרבניים, כאמור, אינם נמנעים מלקבל אותה ואף להעלות אותה מיוזמתם עבור אחד הצדדים (בד"כ בשל הסתמכות על דברי החיד"א בספרו 'ברכי יוסף', חו"מ סי' כ"ה שהביא בשם כמה פוסקים שכתבו שטענת 'קים לי' יכולים להעלות הדיינים ואין צורך שיטען בעל הדין).

דוגמה לשימוש בטענה זו נוכל כאמור למצוא בפס"ד 7 בגיליון זה. הרב שמן קובע שם כי הבעל אינו צריך להחזיר כספים שהגיעו לידי ממשכורתה של אשתו, גם אם זו טוענת כי מדובר בכספי 'העדפה' שהם מעבר ל'מעשה ידיה'. קביעתו זו מבוססת על העובדה שקיימת מחלוקת פוסקים בשאלה האם כספי 'העדפה' שייכים לבעל. במקרה כזה, אילו הכספים היו נשארים אצל האשה והבעל היה תובעם, היתה היא יכולה להסתמך על אותם פוסקים הקובעים שאין לבעל זכות בהם ולהשאירם אצלה. אולם, אם הכניסה אותם לחשבון הבנק של הבעל וכעת היא דורשת את השבתם, הרי שכעת הבעל הוא המוחזק והנתבע וכנגד תביעתה הוא יכול לטעון 'קים לי' כאותם פוסקים הסוברים שהכספים שייכים לו, והיא לא תוכל להוציא אותם ממנו (להרחבה ראו: ב' שרשבסקי, דיני משפחה, מהד' רביעית, עמ' 188).

במפתח הבא של פסקי הדין שפורסמו ב'הדין והדיין' אנו ניצור סיווג מיוחד, ובו הפניות לפסקי דין בהם מועלית טענת 'קים לי'.

כתמיד, נשמח לקבל פסקי דין בכל התחומים הנוגעים לדיני המשפחה ומכל בתי הדין הרבניים.

בברכת שנה טובה,

ד"ר עמיחי רדזינר

עורך ראשי

עילות אירוסין

1. חיוב אשה שתבעה שלום-בית בקבלת גט, בשל העובדה שתבעה פירוק שיתוף בבית המשפט. זאת למרות העובדה שהבעל הוא האשם העיקרי בקרע שנוצר בין בני הזוג.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:
הרב משה קולר - אב"ד
הרב יצחק אלמליח - דיין
הרב יצחק אבירן הלוי - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בשנת 1972. שנים רבות ידעו חייהם המשותפים עליות ומורדות ובשנת 2000 נפרדו. הבעל חי עם אשה אחרת ויש לו ממנה בת. לטענתו, אשתו אסורה עליו משום שניהלה קשר עם גבר זר, אולם אין הוא יכול להוכיח זאת. האשה פתחה תיק שלום בית בבית הדין הרבני, ובמקביל הגישה תביעה לחלוקת רכוש בביהמ"ש, שם טענה שהיא רוצה בגירושיה.

נפסק:

לאחר שמיעת בני הזוג וב"כ והעיון בחומר שבתיק ביה"ד הגיע למסקנה: לחייב את האשה בגירושיה, מחמת מעשיה עצמה, שהם הם גרמו לה חיוב גירושיה. שהרי האשה עצמה בקשה בבית המשפט את פירוק הנישואין למעשה ובפועל. ממעשיה בבית המשפט, עולה תמונה ברורה וחד משמעית. האשה מבינה שחיייהם המשותפים הגיעו לקצם, ונח לה בכך. ברור כי כיום גבה טורא ביניהם, אין האיש רוצה באשה, ואין האשה רוצה באיש ובמערכת נישואין נורמטיבית עמו, ולמעשה מחיצה של ברזל מפרדת ביניהם. האשה מבקשת להיות פרודה מעשית ונשואה רשמית, משיקולים ממוניים גרידא, שהרי בבית המשפט נפסקו לה מזונות בסך 1,000 ₪ והוצאות החזקת הבית, מטעמי סחטנות או נקמנות. כך לאחר שמיצתה את זכויותיה בבית המשפט דווקא, באה היא בתביעה, מהשפה ולחוץ,

בבית הדין הרבני לשלום בית. זאת יש לדחות מכל וכל.

אומנם, בדיון מיום ו' אב תשס"א טענה האשה: "לשאלת בית הדין מדוע הגשת פרוק שיתוף כאשר רוצים שלום בית, ענתה: העורך דין שלי הכניס את הבקשה ללא ידיעתי וכששאלתי אותו שוב הוא אמר שכך צריך להתנהל המשפט". ברור שדברים אלו אינם ראויים לאמון בית הדין. הן אמת כאשר לבעל חלק נכבד בחורבנו של הבית, שנטש אשת נעוריו והלך לרעות בשדות זרים ואף נולדה לו בת ממנה, גם כאשר אין כל סיכוי לאיחוי הקרע ביניהם ובני הזוג לא חיים יחד שנים רבות, מ"מ אין זו עילה לחייב את האשה בגירושיה. ביה"ד הרבני בירושלים בהרכב הגאונים הרב אזולאי, הרב ולדינברג, הרב קאפח בפס"ד שהובא בפד"ר כרך א' עמ' 162 כתבו, "ברם אמתלא זו של חוסר תקווה לחיים שותפים, אין בה כדי להטיל חובה על האשה לקבל גט פיטורין, כל זמן שלא הוכח בהוכחות מספיקות שהאשה אשמה בהפרעת שלום הבית עד כדי כך שיש לה דין מורדת או בדומה לזה, אמתלא ברורה שהאשה נמאסת עליו... אם נבוא להסתמך על טענות סתמיות כאלה של חוסר תקווה לשלום, כל בעל שירצה להפטר מאשתו יגרום למריבות ביתיות ויזניח את אשתו כמה שנים ואח"כ יבוא וידרוש גט פיטורין בטענה כי אין סיכויים לשלום". הרי שלדעת ביה"ד אין חוסר סיכוי לשלו"ב מהווה עילה לחיוב בגט פיטורין לא כן הם פני הדברים בנידון שלפנינו האשה אינה רוצה בבעלה ורוצה בגירושיה ואין לך הוכחה גדולה מזו שתבעה פירוק שיתוף בכל רכוש משותף הדירה נמכרה וכאמור קיבלה מחצית מכל זכויות של הבעל, ואשה שרוצה בשלו"ב ורואה סיכוי לכך לא גורמת לכך שקורת גג של בני זוג תמכר, לכן יש לחייב את האשה בגט.

וע"י בפד"ר כרך י"א עמ' 364 שבו כותב הגר"ע יוסף שליט"א בשבתו כנשיא ביה"ד הרבני הגדול לערעורים וז"ל:

"נראה אומנם שאין האשה אשמה במצב האומלל שנוותר, וכל כולה, ואם תרצה לומר רוב רובה של האשמה רובצת על שכם הבעל, אך הלעולם תאכל חרב, ברור שאין להניח מצב זה להמשיך ללא סוף וכיון שברור שאין עוד תקנה וזוג זה לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין הזוג, לפיכך נראה גם לנו שבני הזוג חייבים בגט פיטורין".

מבואר שיש לחייב את האשה בקבלת גט פיטורין, גם אם האשה אינה האשמה במצב

שנוותר בבית וכ"ש בנדון דידן שהאשה עשתה מעשה שמוכיח מעל כל ספק, שאינה חפצה בבעלה וכל רצונה כיום הוא להמשיך לקבל את הפסק דין למזונות אשר נפסקו לה בבימ"ש.

ומעין זה מצאנו בפד"ר כרך ז' עמ' 112 בפסק דין של ביה"ד הגדול בהרכב הגר"י ניסים זצ"ל הגר"ב זולטי זצ"ל ויבלחט"א הגר"י ש אלישיב שליט"א וז"ל: "מתקבל הרושם כי במקרה דנן לא נשאר לאשה שום יחס חיובי כלפי בעלה ולא קיים עוד אצלה כל קשר נפשי אליו, ואינה מעוניינת בבעלה בתור שכזה כלל, ואם כך הרי ההסבר היחידי שיש לתת לסרובה של האשה להגיע לידי הסדר סופי של פרוד הוא לכאורה רק נקמות גרידא, בחינת "תמות נפשי עם פלישתים" ותו לא, אם כן יתכן שזה נובע מהצטברות של מרירות שהיא נוקטת בליבה כלפי בעלה, אך מסיבה זו או מסיבה אחרת, דבר זה לא משנה, עצם העובדה שהיא בבחינת "לא בעינא ליה" משום שהוא שנואי עליה, ובכל זאת אינה רוצה להפרד ממנו, "אחזתיו ולא ארפנו". וניחא לה שהמצב הבלתי נורמאלי ימשך לעולמים, וירעו שניהם עד שיסתאבו".

בהמשך דן ביה"ד הרבני הגדול אם בכגון זה גזר רבינו גרשום להתיר לבעל לשאת אשה על אשתו, ובנדון שם טענה האשה שהיא חפצה בבעלה, אך ביה"ד התרשם שכל דבריה פיטומי מילי בעלמא, אולם בנידון דידן יש מעבר לכך דמלבד התרשמות ביה"ד, שאכן רוצה בגירושיה אלא אף עשתה מעשה ותבעה לפרק את השותפות בנכסיהם המשותפים ובכך הוציאה את הדירה למכירה ודאי שהיא חייבת לקבל גיטה.

בפס"ד של בית הדין הגדול בהרכב הרב ש. דיכובסקי שליט"א והרב י. נדב שליט"א והרב ש. בן שמעון שליט"א מובא בפד"ר י"ט ע' 52 כותב הרב דיכובסקי: "הנקודה השניה ביחס לחיוב האשה בגט וביטול מזונות, ב"כ המערערת טוען כי מרשתו לא עשתה כל רע ואין שום עילה לחייב בגט, יש בכך טעות בסיסית. ע"מ לחייב בגט, אין צורך בעשיית "מעשה רע", בעל או אשה שאינם חפצים בשלום בית חייבים בגט, דרך אחרת - אין, הרעיון של פרוד ללא גט אינו מקובל על ביה"ד, וכל שאינה רוצה בשלו"ב יש מקום לחיוב בגט, מובן מאיליו, כי מחיוב הגט נגזר ממילא הפסד מזונות".

לאור כל הנ"ל, ביה"ד פוסק, שהאשה חייבת להתגרש מבעלה ועל בני הזוג

לפנות למזכירות לקבוע מועד לסידור גט.

תיק מס': 064662521-21-1

ניתן ביום ב' אב תשס"ה (7.8.05)
הופיעו: עו"ד בצלאל הוכמן (לבעל)
עו"ד שרלי פז (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור רכוש.

2. דחיית תביעתו של בעל לגירושין בגין העדר ילדים, שכן ידע שאשתו ממורת מכדי ללדת.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:
הרב נחום פרובר - אב"ד
הרב יוסף גולדברג - דיין
הרב שלום ביבי - דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בנישואין אזרחיים בשנת 1993 ולאחר גירורו של הבעל נישאו בחו"ק בשנת 1995. בעת שנישאו בחו"ק היתה האשה בת 51 והבעל בן 37. לשני בני הזוג אלו נישואין שניים ויש לכל אחד מהם ילדים מנישואיהם הקודמים. הבעל עזב את הבית והוא מבקש להתגרש, בין היתר בטענה כי אין לו ילדים יהודיים והוא מבקש לקיים מצוות פרו ורבו. האשה מבקשת לחזור לשלום בית. כן הוגשה תביעה למזונות אשה.

נפסק:

לפני ביה"ד עומדת תביעת הבעל לגרושין, ומאידך, תביעת האשה לשלום בית ומזונות. התקיימו דיונים רבים לפני ביה"ד בנוכחות בני הזוג ובאי כחם, כמו"כ הובאו עדויות לפני ביה"ד, וביה"ד מבהיר את דעתו בתביעות הנ"ל כדלהלן:
לענין תביעת הגרושין:

ביה"ד התרשם שרצונה של האשה בשלום בית ושהבעל יחזור להתגורר עמה, אף העדים שהבעל הביא מטעמו העידו על רצונה של האשה בשלום בית, כמו"כ לדעתנו אף ההתפרצויות שטוען הבעל עליהם שנעשו במקום עבודתו, נגרמו כתוצאה מזה שהבעל עזב את האשה, ואי השלמתה עם מציאות זו, ובכל השנים שבני הזוג הכירו ז"א והתגוררו יחדיו, התנהלו חייהם בדרך סדירה ורגילה.

כמו"כ אין לקבל את טענות הבעל וב"כ שלבעל אין ילדים יהודים וזכותו להביא ילדים לקיום מצוות פרו"ר [ילדיו מנישואיו הקודמים לא התגירו, ועויין אה"ע סימן א' סעיף ז'] וכפי שנבאר.

העובדות:

תיק זה מנוהל תקופה ארוכה. תחילתו בביה"ד באשדוד, שם חוייבה האשה בגט ונקבע שהסכם הגירושין תקף. הוגש ערעור לביה"ד הרבני הגדול.

בשנת 2001 ניתן פס"ד בערעור ונפסק כי חיובה של האשה בגירושין אינו תקף כי נעשה בדיין אחד, עם זאת נקבע כי הסכם הגירושין מחייב וזאת מאחר שבני הזוג מעוניינים בגירושין, ההסכם בוצע למעשה ולא ניתן לחזור מההסכם לאחר ביצועו וכי המחלוקת בין בני הזוג היא רכושית בלבד. דעת המיעוט גרסה כי ההסכם אינו בר תקוף. התיק הועבר לביה"ד ברחובות. בשנת 2004 פסק ביה"ד ברחובות כי לאור כך שלבעל אשה אחרת אין האשה חייבת בגט והבעל חייב בכל החיובים לה. על כך הוגש הערעור.

נפסק:

דעת הרוב (הרבנים דיכובסקי ובר שלום):
תיק זה נגרר תקופה ארוכה. תחילתו בביה"ד באשדוד, שם חוייבה האשה בגט ונקבע שהסכם הגירושין תקף. על כך הוגש ערעור לביה"ד הגדול, ובתאריך ז' באדר תשס"ב פסקנו שחיוב הגירושין אינו תקף משום שנעשה בדיין אחד, אולם הסכם הגירושין מחייב. נימקנו זאת בדעת הרוב, משום שההסכם בוצע למעשה, ולא ניתן לחזור מההסכם לאחר ביצועו, וכן משום ששני בני הזוג חפצים בגירושין, והמחלוקת ביניהם היא רכושית בלבד. דעת המיעוט היתה שההסכם אינו תקף. העברנו את התיק לביה"ד ברחובות, עקב טענת ב"כ האשה שביה"ד באשדוד כבר גילה דעתו. ביה"ד ברחובות בפס"ד מיום י' באב תשס"ד, החליט להפוך את הקערה על פיה, לאחר שקבע שלבעל אשה אחרת, ועל כן הגיע למסקנה שהאשה אינה חייבת בגט, והבעל חייב בכל החיובים לה. על כך הערעור. חזרנו ובדקנו שוב את הדברים, וקשה לנו לקבל את מסקנת ביה"ד האזורי, שיש בה סטייה גדולה מפסק דינו בעבר.

אכן, גם אם לבעל אשה אחרת, לא נוכל להתעלם מן העובדה שבני הזוג בנפרד תקופה ארוכה ושניהם חפצים בגירושין. "אשה אחרת" או "פילגש", אינה מילת קסם שבגללה נדחית תביעת גירושין. קורה לא אחת - למרות הסתייגותנו מדרך זו - שאדם הנמצא בהליכי גירושין תקופה ארוכה או שחייב בביתו אינם חיים, אינו יכול לעמוד בנסיון ומוצא לעצמו אשה אחרת. כאמור, יש לגנות את הדבר, אבל

נשואי בני הזוג בחו"ק התקיימו בזמן שהאשה היתה בגיל 51, וידע הבעל שהוא נושא אשה שלא תביא לו ילדים, ויעוין במה שכתב בחכמת שלמה אה"ע סימן א': "דאף המתירים חדר"ג בשהה עשר שנים היינו רק אם נשא הבעל שכמותו כגון בחור לבתולה וכדומה שהם שווים בשנים, אבל אם בחור נשא זקנה או עכ"פ באה בשנים הרבה ממנו, לכ"ע אין מתירים לו חדר"ג".

ובודאי במקרה שלפנינו שכשנשא את האשה בחו"ק היא היתה בגיל 51 ולא היתה ראויה להביא ילדים, לא יכול הבעל לבוא בטענה שרצונו בילדים ולחייבה בגט.

עכ"פ בודאי במקרה שלפנינו, אין טענתו הנ"ל פוטרת אותו מתשלום כתובתה, ואם רצונו לגרשה עליו לשלם לאשה את כתובתה, או להגיע להסכמה.

ואכן דעתנו היא שבכל מקרה הבעל לא יחזור לשלום בית, ועל כן טובת בני הזוג היא לנהל מו"מ ולהגיע לפתרון למצב שביניהם.

לענין תביעת המזונות:

ע"פ הדברים שנאמרו לפני ביה"ד וההוכחות, מתברר, שלאשה יש שלוש חנויות שמשכירה אותם, כמו"כ לאשה דירה שבה היא מתגוררת, וכן וילה שיש אפשרות להשכירה, כמו"כ לפני זמן קצר קנתה ג"פ..., מכל הנ"ל נראה לנו, שיש לאשה מהכנסותיה כספים מספיקים לפרנסתה וצרכיה, ואין לחייב את הבעל במזונות.

לאור כל הנ"ל מחליט ביה"ד כדלהלן:

- דוחים את תביעת הבעל לגירושין.
- דוחים את תביעת האשה למזונות.
- היות ולדעתנו, הבעל לא יחזור לשלום בית, טוב יעשו בני הזוג אם ינהלו מו"מ לגרושין.

תיק מס' 064687221-13-1

ניתן ביום י"ג תמוז תשס"ג (13.7.03)
הופיעו: עו"ד דרורה רמיגולסקי (לאשה)
עו"ד דוד זוסמן (לבעל)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור רכוש.

3. דיון באפשרות חיוב אשה בגט כאשר בני הזוג חיים בפירוד זמן רב, אולם האשה מסרבת לקבל גט בטענה שבעלה חי עם אשה אחרת והוא אחראי לקרע.

בית הדין הרבני הגדול:
הרב שלמה דיכובסקי - דיין, יו"ר
הרב עזרא בר שלום - דיין
הרב חגי איזירר - דיין

לא ניתן לומר שזו הסיבה לגירושין. פעמים רבות, זו תוצאה ולא סיבה.

לנו חשובה יותר ההכרה שכיום שני בני הזוג רוצים בגירושין, והמלחמה מתנהלת על שיפור תנאי הסכם הגירושין. לנו חשוב לדעת שהסכם הגירושין בוצע בפועל ע"י שני בני הזוג ברצון חופשי, אלא שהאשה החליטה שכדאי לה לשפר את מצבה הכלכלי. כדאי לציין שבהסכם הגירושין נקבע ע"י בני הזוג ששלושת ילדי הזוג ישארו אצל אביהם – דבר נדיר למדי – וכך היה הלכה למעשה.

הצענו לבני הזוג שיתגרשו לאלתר, ובית דיננו יוסמך לקבוע לאחר הגט לפי שיקול דעת רחב את הפיצוי המגיע לאשה בנוסף להסכם הגירושין. קבלנו את הסכמת הבעל, ולא קבלנו את הסכמת האשה. צר לנו, אבל אילו היתה האשה מעוניינת בפיתרון אמיתי, היתה מקבלת את הצעתינו. אין מנוס מן המסקנה, שביה"ד האזורי באשדוד שפעל אמנם בהרכב חסר הצליח לאבחן את הדברים טוב יותר מביה"ד ברחובות אליו הועבר התיק. אכן, שני בני הזוג רוצים בגירושין, ועל כן יש לחייבם בכך.

ענייני הממון סודרו בהסכם גירושין שבוצע כולו הלכה למעשה, ואין לערער עליו, ובפרט לאחר שביה"ד הגדול אישר את ההסכם.

על כן, יש לקבל את הערעור ולקבוע חיוב בגט. אין לחייב את הבעל בתשלום המזונות.

מבחינת הדין, אין לחייב את הבעל ביותר ממה שנקבע בהסכם הגירושין, אולם לפני משורת הדין הייתי מחייב את הבעל לתת לאשה סכום נוסף של 18,000 דולר, במידה ותקבל את גיטה במועד הראשון שיקבע לסידור גט.

אם לא תקבל את הגט במועד זה מכל סיבה שהיא, יעמוד הסכם הגירושין בעינו, וחיוב הגט יבוצע הלכה למעשה, כולל הפסד מזונות וכולל נקיטת צעדי אכיפה מתאימים.

דעת המיעוט (הרב איזירר):

בענין הכרת המציאות או נוהגים לסמוך על ביה"ד האזורי. ביה"ד האזורי ברחובות קיים ישיבות רבות והשתכנע כי הבעל בבגידתו גרם לכל המשבר בין בני הזוג. ההליכה לאשה הזרה לא היתה תוצאה של המשבר אלא היא היתה הגורם למשבר וקדמה לו.

מהדיונים אצלנו ג"כ יכולנו להתרשם מדברי המשיבה שהיא מעוניינת בשלו"ב. יש להוסיף שכאשר הבעל נתון בחיקה של

אשה זרה אי אפשר לקבל מאשתו הכשרה תשובה אם רוצה בשלו"ב או לא. תשובה זו אפשר לקבל רק כאשר יעזוב את האשה הזרה.

גם טענת מאיס עלי מאבד הבעל במקרה כזה, שכן העובדה שנתן עיניו באחרת מערערת לפי ההלכה את אמינותה של טענת מאיס עלי.

העובדה שהאשה חתמה על הסכם גירושין אינה מהווה אמתלא למאיס עלי או הוכחה שרצונה בגירושין שכן החתימה נעשתה לאחר שחוייבה בגט.

לאור הנ"ל דעתי לדחות את הערעור.

לאור האמור לעיל, פוסקים ברוב דעות:

א. הערעור מתקבל. האשה חייבת בגט.

ב. המערער לא חייב במזונות המשיבה.

תיק מס' 1-21-057242588

ניתן ביום כ' חשון תשס"ו (22.11.05)
הופיעו: ט"ר יהושע סילבר (לאשה)
עו"ד רמי רובין (לבעל)

4. חיוב בגט כשבני הזוג חיים בנפרד ואחד מהם מעכב סידור הגט בשל ניסיון לקבלת רכוש.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:
הרב **יעקב זמיר** – אב"ד
הרב **שלמה שפירא** – דיין
הרב **אברהם שינדלר** – דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו בשנת 1979 ולהם שלושה ילדים בגירים. בני הזוג מתדיינים בערכאות שונות שנים ארוכות. בשנת 2004 הגיש הבעל תביעת גירושין. בשנת 2005 הגישה האשה תביעה לשלום בית ולמזונות, לרבות מדור ספציפי. לחלופין הגישה האשה תביעה לקבלת כתובתה עם הגירושין.

נפסק:

בין בני הזוג התגלו חילוקי דעות ומתחים כבר מתחילת נישואיהם, שהחריפו בעקבות חזרתו של הבעל בתשובה.

במהלך הדיונים בפני בית הדין טען הבעל, כי האשה לא ביצעה את עבודות הבית וכי לא עמדה בהבטחתה לקבל על עצמה לשמור על השבת, על הכשרות ועל טהרת המשפחה. עוד טען הבעל, כי בני הזוג לא מקיימים יחסי אישות מזה שנים. כן טען הבעל כי האשה קיללה אותו וכי נהגה באלימות כלפי בנם הבכור, שנאלץ לעבור

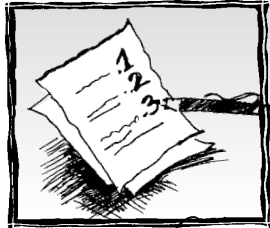
להתגרור עם סבתו. האשה טענה, כי חרף העובדה שנישאו כחילונים, היא עשתה מאמצים כבירים על מנת לבוא לקראת הבעל. לטענתה הלכה למקוה, שמרה על כשרות, התקינה פלטה לשבת ועוד. עוד טענה האשה כי הבעל הוא שקילל אותה. כן טענה האשה, כי לבעל יש קשר הדוק עם אשה אחרת, עמה הוא נמצא בכל סוף שבוע. הבעל הכחיש הקשר הנטען עם אשה אחרת ובית הדין קובע, כי לא הובאו ראיות המוכיחות עניין זה.

בני הזוג מתדיינים בבית המשפט בתביעה לפירוק שיתוף שהגיש הבעל. לשאלת ביה"ד את האשה האם תסכים להתגרש במידה ותקבל דירה השיבה האשה "אחשוב על זה". הבעל טען כי האשה רוצה בו רק משום אינטרס כלכלי. בסיכומי ב"ב האשה נטען, כי ניתן להוציא צו למדור ספציפי במסגרת תביעה לשלום בית. בית הדין מסכים לקביעה זו, אך מבהיר כי הסעד של מדור ספציפי יכול להינתן רק אם תתקבל תביעת האשה לשלום בית.

בית הדין קובע, כי מערכת היחסים בין בני הזוג עלתה על שרטון לפני שנים ארוכות וכי בני הזוג לא קיימו יחסי אישות מספר שנים לפני עזיבת הבעל את הבית. על כן קובע בית הדין, כי מזה שנים נישואיהם של בני הזוג הינם על הנייר בלבד ובנקודת הזמן בה אנו נמצאים, כשילדי בני הזוג בגרו וכשבני הזוג גרים בנפרד, אין סיכוי סביר לחזרה לשלום בית. עוד קובע בית הדין, כי עזיבת הבעל את בית בני הזוג וקשריו עם אשה אחרת, אם אכן ישנם קשרים כאלה, הינם בעקבות הגעת מערכת היחסים במשפחה לאן שהגיעה.

לדברי ביה"ד הסיבה היחידה בעטייה רוצה האשה להישאר נשואה הינה רצונה להמשיך להתגרור בבית בני הזוג, כפי שאמרה בדיון הראשון שנערך בפני בית הדין, שאם תקבל את הדירה היא תחשוב על גירושין. משכך ברור שרצונה בשלום בית אינו כנה וביה"ד אינו יכול להיענות לתביעה לשלום בית שמניעה בעיקר רכושיים. על כן דוחה בית הדין את תביעת האשה לשלום בית ומכאן שאין מקום ליתן את הסעד שהתבקש במסגרת התביעה, צו למדור ספציפי.

בית הדין גם דוחה את טענות הבעל כי יש לחייב את האשה בגט מחמת דין מורדת או מחמת דין אשה רעה, שכן טענות אלו לא הוכחו בפני בית הדין. עם זאת קובע בית הדין, כי ברור שלאור

תנאים לתפוח האט

5. דחיית תביעתה של אשה לחיוב בעלה בגט במקרה בו הבעל תובע כי הדיון במזונות יתקיים בבית הדין ולא בבית המשפט.

בית הדין הרבני האזורי פתח תקוה:
הרב דוד אוהיון - אב"ד
הרב י. יהודה גליק - דיין
הרב אליהו ד. רוזנטל - דיין

העובדות:

בני הזוג הינם חרדים הנשואים תשע שנים ולהם שני ילדים קטינים. בפני ביה"ד נשמעו טענות הבעל לשלוב ולחילופין גירושין (לאור עמדתה של האשה) וטענות האשה העומדת על כך שסבלה די ורצונה בגירושין, וכי היא דורשת לפסוק כי הבעל חייב לגרשה על פי טענותיה. נוכח עמדתה של האשה הסכים הבעל לגירושין, ועל כן קבע ביה"ד שלאור הסכמתו האמורה ולאור העובדה שהאשה לא הוכיחה את טענותיה לגבי התנהגות הבעל ואלימותו, אין מקום לדון בחיוב הבעל לגירושין. הדיון נסב על כן לעניין מזונות הילדים והסמכות לדון בהם. הבעל דרש כי הסמכות תשאר בידי ביה"ד אליו פנה בעניין זה, גם לאור שהאשה עצמה פנתה לביה"ד על מנת שיקבע את מזונותיהם של הילדים. מאוחר יותר פנתה האשה לביה"ד לסגור את תיק המזונות אך נדחתה על ידי ביה"ד.

נפסק:

בני הזוג נישאו כדמו"י בתשנ"ז ולהם שני ילדים כ"י.
ביה"ד שמע בארוכה טענות הבעל לשלוב ולחילופין גירושין באי הסכמה מצד האשה. הבעל מתלונן על מעורבות מצד קרובי האשה המסיתים אותה להתגרש ומייעצים לה עצות שאינן הוגנות לה, מה גם שלדברי הבעל מעולם לא קיבלו הדרכה כזוג צעיר להתמודדות משותפת ולמיטב הכרתו הדרכה ויעוץ מתאימים יעזרו לשניהם

הפירוד הממושך בין בני הזוג לא ניתן לאחות את הקרע ושני בני הזוג לא מעוניינים בכך כיום.
עוד קובע בית הדין כי התנגדות האשה לגירושין והגשת תביעתה לשלום בית נובעת מרצונה להמשיך להתגורר בבית בני הזוג. בית הדין חוזר על קביעותיו בפסקי דין אחרים, כי לא יעלה על הדעת שאשה תנצל העובדה שהבעל מעוגן על ידה, כדי להשיג הישגים כספיים שאינם מגיעים לה.

בית הדין קובע, כי כשאין סיכויים לשלום בית וברור לביה"ד שבני הזוג אינם רוצים איש ברעהו, מהווה הדבר עילה לחיוב ולכפיית גט. בית הדין מפנה לדברי רבינו אברהם בן אשמאעל שהובאו ברבינו ירוחם ולפסק דינו של הגר"ח פלאג'י, לפיהם כשבני הזוג גרים בנפרד ואחד מבני הזוג מעכב סידור הגט מחמת סיבה צדדית, על ביה"ד לכפות את הבעל לגרש את אשתו. אולם כאמור, למסקנה לא מטיל ביה"ד חיוב או כפיה ורק קובע למסקנה כי "מקבלים את תביעת הבעל לגירושין ועל בני הזוג להתגרש זה מזו".

לעניין תביעת האשה לקבל כתובתה קובע בית הדין, כי בנסיבות דנן חב הבעל בתשלום הכתובה. זאת, כיוון שתביעת הגירושין היא של הבעל ולמרות שהאשה לדעת בית הדין לא מתנגדת לעצם הגירושין, הרי שהיא לא תבעה גירושין ואף לא הסכימה לכך במפורש. בנוסף, טענותיו של הבעל כנגד האשה לא הוכחו ולא התקיימו התנאים לכך שהאשה תפסיד כתובתה.

ב"כ האשה ביקש להצמיד את כתובת האשה הנקובה בלירות למדד או לדולר. לדעת הרוב, אין להצמיד את הכתובה לא לדולר ולא למדד ובית הדין יקצוב את סכום הכתובה לפי הכללים שפירט בפסק דין קודם. לדעת המיעוט (הרב זמיר), יש להצמיד את הכתובה למדד יוקר המחיה.

תיק מס' 8885

ניתן ביום כ"ח ניסן תשס"ו (26.4.2006)
הפיעו: עו"ד דוד פולק (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור רכוש.

למרור עילות גירושין ראו גם
פסק דין מס' 5.

למצוא דרך משותפת תוך המשך קיום המשפחה. אך לנוכח עמדתה של האשה לגירושין מסכים הבעל לגירושין. האשה עומדת על כך שיתגרשו ושסבלה די במשך השנים שחלפו עד הנה. כמו"כ דורשת האשה שנושא מזונות הילדים וחזקתם ידון בערכאה אחרת למרות שהיא עצמה פתחה ודרשה מזונות הילדים בביה"ד, ולמרות שהבעל קנה סמכות בבית הדין הרבני כאן. ולאחר יעוץ רצתה האשה לחזור בה וביקשה לסגור את תיק המזונות בביה"ד, אבל נדחתה ע"י ביה"ד. לאחרונה פנתה האשה לביה"ד בבקשה לפסוק שהבעל חייב לגרש אשתו ע"פ טענותיה.

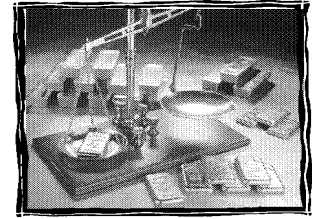
לאחר שמיעת בני הזוג ועיון בחומר שלפנינו נראה שאין כלל לדון בחיוב הבעל שהרי מסכים הוא לתת גט פיטורין לאשתו ובהדאי, הואיל ולא הוכחה כלל טענת האשה על התנהגות הבעל ואלימות מצידו. נקודת המחלוקת בין בני הזוג היא סמכות קביעת המזונות, שהבעל דורש שתישאר לביה"ד שאליו פנה ושהאשה עצמה פנתה בעבר לביה"ד שיקבע מזונותיהם של הילדים. ביה"ד פוסק שטענת הבעל צודקת בהחלט ושהאשה עצמה כנ"ל פנתה ודנה בביה"ד בענין מזונות הילדים והסמכות חייבת להישאר בביה"ד כדין תורה. בפרט שמדובר בבני זוג שמגדירים עצמם חרדים לדבר ה' וכבר נאמר בתורה האיסור המפורש על התדיינות בערכאה שדנה ע"פ חוקי נוכרים. יש להוסיף שגם אם בני הזוג לא היו שניהם פונים תחילה לביה"ד לדון במזונות הילדים, גם אז היתה מתקבלת תביעתו של הבעל להעביר כל הסמכויות לביה"ד כתנאי מצידו לגירושין. ולא רק בכה"ג אלא גם באופן שהבעל מחויב לתת גט לאשתו, אם מעכב בטענה שנראית צודקת לביה"ד הרי מתקבלת טענתו.

וכך מבואר בשו"ת שיבת ציון ס' צ"ז ובשו"ת מהרש"ם ח"ה ס' מ' ובאגרות משה לאבן העזר ס' קי"א (בענין חליצה) שאף במקום שחל דין כפיה על הבעל או היבם וזאת כדי למנוע עיגונה של האשה, בכל אופן אם הבעל תובע תביעה ממונית או תובע לדון ע"פ דין תורה, הרי דבר זה מעכב חיובו של הבעל בגט או בחליצה. בתי הדין פוסקים ע"פ כלל זה וכך היא דרכה של תורה. העולה מכל האמור היא שתביעתה של האשה לחיוב הבעל בגט לפי תנאיה נדחית, וייטב לאשה אם תחפש כל אפשרות למצות את הדרך, להצלת משפחתה, מבלי להטות אוזן לעצות אחיתופל הסובבות אותה.

תיק מס' 031411390-21-1
ניתן ביום כ"א שבט תשס"ה (31.1.05)

הערה: על פסק דין זה הוגש ערעור לביה"ד הגדול. פסק דינו של ביה"ד הגדול פורסם ב'הדין והדיין' מס' 12, עמ' 3.

פסק דין זה רלוונטי גם למדור עילות גירושין.

710

6. חיוב בעל להחזיר לאשתו חלק מן הכספים אותם שילמה לפירעון חובותיו ודיון בטענת הבעל לפיה הזכויות שנצברו במהלך חיי הנישואין יתחלקו באופן שווה; הפעלת סעיף 8 לחוק יחסי ממון.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:
הרב נחום פרובר - אב"ד
הרב יוסף גולדברג - דיין
הרב שלום ביבי - דיין

העובדות:

בני הזוג היו נשואים במשך 7 שנים ולשניהם אלו נישואין שניים. בני הזוג התגרשו. נושאי הרכוש היו בסמכות בית הדין. במהלך נישואי בני הזוג פרעה האשה חובות של בעלה מכספיה הפרטיים. בפני בית הדין עומדות התביעות הבאות: (1) תביעתה הכספית של האשה להחזרת הכספים אותם שילמה לפירעון חובות בעלה.

(2) תביעתו הכספית של הבעל לקבוע כי כל הזכויות שצברו בני הזוג במהלך חיי הנישואין יחולקו ביניהם באופן שווה. האשה טוענת כי אמרה לבעלה שפירעון חובותיו על ידה הוא בבחינת הלוואה. לטענת הבעל האשה לא אמרה לו שעליו להשיב את הכסף וכיוון שבמהלך חיי הנישואין כל צד תורם לפי אפשרויותיו, יש לראות בכסף ששילמה כמתנה שלא חלה עליו החובה להשיב לה.

נפסק:

בית הדין קבע כי לא הובאו הוכחות מספיקות לכך שהאשה אמרה לבעלה שפירעת החובות שלו על ידה היא הלוואה. על כן יש לפסוק בשאלה: האם יש לראות

בפירעון חובותיו של בעל ע"י אשתו כהלוואה שיש להשיבה או כמתנה. כיוון שפירעון החובות היה ידוע לבעל והוא הסכים לו, אין לפוטרו מהחזרת הכספים מכוח הדין של "פורע חובו של חברו שלא מדעתו". הדין הכללי הוא כי אדם שחברו פרע חובו בידיעתו, חייב להחזיר לו את הכסף. ועוד אומר הדין, כי כל אדם שחברו גרם לו הנאה, חייב לשלם לו עבור אותה הנאה. על כן, לכאורה, גם במקרה זה כשהאשה פרעה את חובו של הבעל בידיעתו והוא נהנה מכך, חייב להחזיר לה את כספה. אולם קיימת הלכה נוספת, לפיה אם בעל חייב לאשתו מזונות, והלכה האשה ומכרה מרכושה כדי להשיג מזונות, כלומר פרעה את חובו של בעלה (חוב מזונותיה) מכספה שלה, פטור הבעל מלהחזיר כספים אלה לאשה "היות ודרך נשים לגלגל עם בעליהן ולסייעם". שכן, האשה היא שאוכלת את מזונותיה ועל כן אם אכלה מכספה שלה מתכוונת היא למחול לבעלה ולגלגל עמו ולסייע לו.

השאלה היא מה היחס בין שתי ההלכות: האם במקרה כמו שלנו בו הבעל חייב לצד ג' והאשה מחזירה חובו, יש להסיק את ההלכה מהדין הנוגע לדרכן של נשים לגלגל עם בעליהן ולסייע להן בכל הנוגע לחוב מזונותיהן שלהן או מהדין הכללי הנוגע לפורע חובו של חברו בידיעתו.

בית הדין מביא תשובת מהרש"ם (ח"ב רלו), לפיה אשה ששילמה מנכסיה את מזונות בנה הגר עמה, אינה יכולה לתבוע את בעלה שישב לה את מה ששילמה שכן "דרכן של נשים לגלגל עם בעליהן" ולסייע להם, וזאת אפילו אם היא גרה בנפרד מבעלה ויש לה ריב איתו. מכך ניתן להסיק, שהדין לפיו אשה מגלגלת עם בעלה ומסייעת לו חל לא רק ביחס למזונות האשה עצמה אלא גם ביחס לחוב מזונות של האב לילדיו.

אולם, יש אולי לעשות הבחנה בין מזונות האשה ומזונות הילדים הנמצאים אצלה, ביחס אליהם נקבע שדרכן של נשים להתגלגל עם בעליהן ולסייע להם ועל כן אין הבעל חייב להחזיר החוב, לבין חובו של בעל לצד ג' אחר שאז יש לומר שאם פורעת האשה חוב זה אין כוונתה למתנה אלא להלוואה.

בית הדין לומד מפס"ד של ביה"ד הגדול המובא בפד"ר כרך ב' עמודים 289-293, בו נקבע כי בנוגע לחוב ששילמה אשה עבור בעלה לריפוי ואשפוז יש להכריע על פי הדין של פורע חובו של חברו מדעתו ולא מהדין של אשה שמגלגלת עם בעלה ומסייעת לו, כי אין ללמוד מחוב למזונות

אשה וילדים לשאר חובות.

עוד מוסיף בית הדין כראיה את העובדה שהבעל סירב כי תישמע עדותה של עורכת דין ששימשה כמגשרת בין בני הזוג ושמעה, לטענת האשה, כי נתינת הכסף היתה הלוואה וכי הבעל הבטיח שיחזיר את הכספים שפרעה עבורו.

על כן קובע בית הדין, כי הנטייה היא לקבוע שעל הבעל להשיב לאשתו את הכספים ששילמה לפירעון חובותיו. ביה"ד קובע כי אם הבעל רוצה לסתור את טענת האשה עליו להישבע ומפנה לשר"ע חו"מ יב ב ("ואם חייבו בית דין שבועה לאחד מהם, רשאי הבית דין לעשות פשרה ביניהם כדי ליפטור מעונש שבועה").

כיוון שלא נמצאה ראיה ברורה לשאלה אם אמרה האשה לבעל שנתנת לו הלוואה, וכיוון שהבעל הוא המוחזק בכספים, קובע בית הדין על דרך הפשרה כי הבעל ישיב לאשה שני שלישים מהכספים ששילמה עבור חובותיו כשהם צמודים למדד מיום התשלום. עוד קובע בית הדין, בהקשר של תביעתו של הבעל לחלק בין בני הזוג את הזכויות הכלכליות שצברו במהלך הנישואין באופן שווה, כי בהתחשב בכך שהאשה מקבלת רק שני שלישי מהכספים ששילמה, ותוך שימוש בסעיף 8 לחוק יחסי ממון, כל צד יישאר עם זכויותיו הכלכליות הרשומות על שמו.

תיק מס' 050886514-24-1-1
ניתן ביום ג' טבת תשס"ה (15.12.04)
הופיעו: עו"ד בצלאל הוכמן (לאשה)
עו"ד אלינור ליבוביץ (לבעל)

7. האם יכול בעל לתבע כספים בגין הבטחת אבי אשתו לרכישת דירה? ובגין הוספת שמו על חשבון בנק שבו יש כספים של אשתו? ובגין רווחים שהופקו בחשבון זה? ומה מעמדם של כספים שמשך בעל מהחשבון המשותף? ושל מטלטלין שנטלה האשה באופן חד צדדי? ומה דתו של חיוב כתובה כששני בני הזוג התם מורדים?

בית הדין הרבני האזורי רחובות:
 הרב חגי איזיר - אב"ד
 הרב נחום גורטלר - דיין
 הרב אברהם שמן - דיין

בית הדין הרבני הגדול:
 הרב יוסף נדב - דיין, יו"ר
 הרב זלמן נ. גולדברג - דיין
 הרב עזרא בר שלום - דיין

העובדות:

הדיונים התקיימו לאחר שבני הזוג התגרשו. לפני הגירושין האשימו בני הזוג זה את זה במרידה, אולם לא הוכיחו את טענותיהם. לפני סידור הגט הסכימו בני הזוג שענייני הרכוש יידונו בבית הדין ברחובות. דיון זה היה מורכב ביותר וסבב סביב שורה של נושאים:

1. תביעת הבעל לקבלת כספים שהאשה ירשה מאביה, זאת בשל טענתו כי האב הבטיח לפני הנישואין שיקנה לבני הזוג דירה. על כן לטענתו מגיעים לו כספים מהעזבון בשווי מחצית דירה.
2. תביעת הבעל לקבל מחצית מן הכספים שהופקדו בחשבון בנק שאשתו פתחה, ובו הפקידה את הכסף שירשה מאביה, בטענה שהוא צורף כשותף לחשבון וממילא מחצית הכספים שבו ניתנו לו במתנה. כמו כן, הבעל טוען שבחשבון זה הופקדו כספים ממקורות נוספים.
3. תביעת הבעל לקבלת הריבית והרווחים שהופקו מן הכספים שבחשבון הנזכר בסעיף הקודם, בטענה שמדובר בפירות נכסי מלוג.
4. לבני הזוג היה חשבון בנק משותף נוסף בו שניהם הפקידו משכורות וקצבאות. הבעל משך כספים מחשבון זה ונתבע ע"י האשה להשיבם.
5. האשה תובעת כתובה ותוספת כתובה.
6. האשה נטלה מטלטלין רבים בטענה

שהם שייכים גם לה ואילו הבעל תובע את השבתם בטענה שהם שלו בלבד. דיני בית הדין האזורי התייחסו לשורת הנושאים הזו. שני בני הזוג ערערו על פסיקתם לבית הדין הגדול.

בית הדין האזורי עסק בהרחבה בנקודות אלה וכל אחד מהדיינים כתב את נימוקיו בנפרד. על החלטותיו ערערו שני בני הזוג לבית הדין הגדול.

✂ נפסק:

בית הדין הרבני האזורי:

ההחלטה מתייחסת בקצרה לכל אחד מהנושאים שהוזכרו לעיל (והנימוקים הובאו בנפרד). לגבי רובם שררה הסכמה למעשה בין שלושת הדיינים, אך ההחלטה בנושא הראשון ניתנה ברוב דעות. בית הדין קבע שסעיפים א, ד, ה, ו הינם מקשה אחת וערעור על חלק מהם ייחשב כערעור על כולם. הוחלט:

א. לגבי תביעת הכספים הנזכרים בסעיפים 1-3 בעובדות: הבעל יקבל מהם 3% מהקרן והרווחים.

ב. לגבי הנ"ל: האשה תקבל 97% מהקרן. מהרווחים שהצטברו על האחוזים הנ"ל מיום ההפקדה ועד יום הפרוד תקבל האשה את חלק הרווחים שעד לגובה הפרשי הצמדה למדד. הבעל יקבל את יתר הרווחים שעל האחוזים הנ"ל. מהרווחים שנצברו בתקופת הפרוד ועד הגרושין, תקבל האשה בנוסף לרווחי הצמדה גם 50% מיתר הרווחים, והבעל יקבל את יתרת הרווחים.

ג. לאחר חישוב הרווחים כאמור, יתווסף לכל אחד מבני הזוג גם החלק היחסי ברווחים שנצברו לאחר הגרושין.

ד. לגבי סעיף 4 בעובדות: כספים אלה פטור הבעל מלהשיב.

ה. לגבי סעיף 6 בעובדות: האשה פטורה מהשבת המטלטלין למעט מספר חפצים השייכים לבעל. מה שנמצא אצל הבעל יישאר לו.

ו. לגבי סעיף 5 בעובדות: הבעל פטור מתשלום הכתובה ותוספת הכתובה.

נימוקי הדיינים (לפי סעיפי התביעה המופיעים בעובדות המקרה. אנו מתעלמים מפירוט החישובים והקיצוץ שעשו הדיינים ואשר הביאו אותם לתוצאות המעשיות של פסק הדין הנזכרות לעיל):

1. תביעת הכספים מהעזבון

הרב גורטלר: הבעל לא טען שהאב הבטיח לרשום על שמו את מחצית הדירה וגם לא טען שהנישואין הותנו ברישום כזה (שאז עצם הנישואין היו מחייבים את האב בקיום הבטחתו). הבעל גם לא טען שהבטחת האב נעשתה בקניין. העדר מעשה קניין

גורם שלא יחול שיעבוד על נכסי האב לקיום התחייבותו. לאור כל זאת, הכספים שייכים לאשה בלבד. אבל גם אם הבעל כן היה טוען את הטענות הנ"ל, היתה יכולה האשה לטעון שהתחייבות אביה היתה במסגרת התחייבות לנדוניה והוא דרש מהבעל שיתחייב בכתובה כי ערך מחצית הדירה הוא במסגרת 'נכסי צאן ברזל' החוזרים ממילא במלואם לאשה בעת הגירושין.

הרב איזיר: ברור שאין כאן התחייבות בקניין וגם לא תנאי לקיום הקידושין.

אולם יש לדון אם אין כאן התחייבות של 'דברים הנקנים באמירה', כלומר של מקרה בו התחייבות האב למתן רכוש בסמוך לביצוע הקידושין (כמו שהיה במקרה דנן) מחייבת אותו גם ללא ביצוע מעשה קניין. לדעת הרב יש לדחות טענה זו מנימוקים רבים וביניהם: קיימת מחלוקת האם בכלל הבטיח האב את הדירה, ואם כן, לא ברור מה בדיוק הבין הבעל והאם היתה לו הסתמכות על הבטחה זו; גם אם הבטיח האב דירה לא ברור שהבטחה זו כוללת מתן בעלות לבעל בה; התחייבות כזו מחייבת לדעת הרמ"א רק אם נאמרה בצורת תנאי, מה שלא היה כאן; לדעת ערוך השולחן במציאות הקידושין של ימינו (כשהקידושין נעשים תחת החופה) אין כלל קיום לדין 'דברים הנקנים באמירה' שהרי ההבטחה בו צריכה להיות סמוכה ממש לקידושין, והיום לא מבצעים את ההבטחות מתחת לחופה.

2. מעמדו של הבעל בחשבון הבנק של אשתו.

הרב גורטלר: הבעל טוען כי מעמדו בחשבון הוא כשל שותף משום שהוא יכול לפעול בחשבון כאילו הוא בעליו. לטענתו, הרישום הזה הוא כעין רישום קרקע בטאבו, בה הכל מודים שהיא נחשבת כנתונה בקניין ולכן מחייבת את הנותן. אולם, חור"ד משפטית שהובאה לביה"ד קבעה שהוספת אדם לחשבון אינה מהווה ראיה לנתנת מחצית הכספים לו. ועוד, ברור שהכספים באו מן האשה, ועל הבעל היה להוכיח כי קיבל את מחציתם במעשה קניין. יש לדחות את טענתו של הבעל כי הוספת שמו לחשבון היא מעשה הקניין משום שפעולה זו אינה "קניין ברור שכל השוק נוהג כך", שהרי פעמים רבות הוספת שמו של אדם לחשבון בנק נעשית לצרכים שונים (ניהול, נאמנות וכדו'. במקרה דנן אף טענה האשה שהוסיפה את שמו של הבעל משום שהוא מבין בהשקעות יותר ממנה) ולא לשם העברת הכספים לאותו אדם, ולכן אינה

יכולה להחשב 'קניין סיטומתא'. אין זה דומה לרישום בטאבו שם מהותה של פעולת הרישום היא הוספת בעלים לנכס ולכן יש לה מעמד של 'סיטומתא' ושל נתינה גמורה.

הרב שמן: הבעל הביא כמה ראיות לטענתו לפיה יש לראותו כבעל מחצית הכספים בחשבון. לדבריו, עצם יכולתו להוציא כספים מהחשבון הופכת אותו לשותף של ממש בו, או לפחות הופכת אותו למוחזק מספק שאין להוציא ממנו כספים. טענה זו יש לדחות בשל הכלל שחזקה שכל מה שהביאה אשה לבית בעלה מעמדו כ'נכסי מלוג' או כ'נכסי צאן ברזל', ויש צורך בהוכחה מפורשת כדי לטעון שהכוונה היתה לתת את הכספים במתנה גמורה. הוספת שמו של אדם לחשבון אינה ראייה למוחזקות בו, משום שהיא יכולה לבוא לצרכים שונים.

הרב איזיר: יש להסכים לדברי הרב גורטלר לפיהם רישום בבנק אינו מעשה של העברת בעלות בכספים. אמנם, אם מלכתחילה היה התנאי בחשבון שיש צורך בחתימת שני בני הזוג כדי למשוך כספים "היה מקום לכאורה לומר שגם אם החשבון המשותף אינו קנין אבל ההתחייבות של הבנק להחזיר פקדון זה כלפי שניהם בשוה ומכח זה זוכה הבעל במחצית, אבל זה אינו כי הבנק כשמתחייב לשחרר הפקדון בחתימת שניהם לא מתחייב להעביר לבעלות שניהם בשוה אלא לשחרר לפי חתימות של שניהם והבעלות תהיה כפי שיסתדרו ביניהם", כל שכן במקרה דנן שלא היה צורך בחתימת שניהם, שאז כל התחייבותו של הבנק היא לתת את הכסף למי שחותם ואין כאן כל הוכחה לבעלות.

הבעל טוען שבחשבון זה הופקדו מלבד כספים שמקורם במשפחת האשה, גם כספים שלו, כספי קצבאות וכספים שמקורם בחשבון המשותף של בני הזוג. בכספים שמקורם במשפחת האשה אין לבעל כל זכויות, כאמור לעיל. הכספים שמקורם בכספי הבעל שייכים כולם לו. הכספים שמקורם בקצבאות יתחלקו בשווה בין שניהם, ואילו לגבי הכספים שמקורם במשיכות מחשבונם המשותף הבעל "יכול לטעון שהם מעשי ידיה שע"י הדחק שהם שלו והיא תטען קים לי כפוסקים שהם שלי וכיון ששניהם מוחזקים יחלוקו". החלוקה תהיה לפי יחס ההכנסות שהופקדו בחשבון המשותף.

3. מעמד הרווחים שהופקו מחשבון הבנק של האשה.

הרב גורטלר: הרווחים שהופקו עד לגירושין ושהינם מעבר למדד נחשבים כ'פירות נכסי מלוג' ושייכים לבעל, הרווחים שהינם רק בגובה ההצמדה למדד אינם נחשבים רווח

אלא נחשבים כשמירה על הקרן. יש לדון למי שייכים הרווחים שהופקו לאחר הפירוד: אולי נחשבים כ"ספיקא דדינא" ולכן יש לתת אותם למוחזק.

הרב קובע כי האשה היא המוחזקת בכספים שתוכל להוכיח כי מקורם בעזבון אביה. לגבי כספים שיש ספק במקורם, הרי שהבעל נחשב כמוחזק במחציתם, וזה כולל את הכספים המגיעים לו מדין פירות נכסי מלוג.

הרב שמן: ישנו ספק במעמדה של הצמדת הכספים למדד. טיעונו של הרב גורטלר כי ההצמדה הינה שמירת הערך של הקרן נכונה בדיני שותפות רגילה, אולם יתכן שביחסים בין בעל ואשה יחול הכלל הנכון לגבי נכסים בעין ולפיהם יתכן שהחפץ ייאבד מערכו והאשה תקבל רק את ה'בלאות'. מנגד, ניתן לטעון שאין להשוות כספים בבנק לנכסים המשמשים בעין, והבנק מכיר בחובתו לשמור על ערכם המקורי של הכספים, "ומידי ספק לא יצאנו ונראה שלגבי ההצמדה יש לחלוק את הערך בין בני הזוג ומגיע לבעל את מחצית ערכם אם יוכיח שהוציאם לרווחא דביתא".

הרב איזיר: יש לדון אם הרווחים הינם כ'פירות נכסי מלוג'. אין לקבל את ההבחנה לפיה רווחים עד לגובה ההצמדה למדד נחשבים כקרן. גם הבנק רואה את ההצמדה כרווח, והראיה היא שאם לא יהיו רווחים הבנק לא ישלם הפרשי הצמדה כלל. יתכן שבתוכנית חסכון בה מתחייב הבנק להצמדה יהיה הדין שונה, אולם כאן לא מדובר על תוכנית כזו, ולכן כל הרווחים הינם בגדר של פירות.

עם זאת, הרי שההלכה נפסקה כשיטת רבי שמעון שכאשר מכניסה האשה קרקע ויש בה פירות מחוברים, הרי שלפני הגירושין אם קטפם הבעל הרי הם שלו אפילו לא הגיע זמנם להקטף, ולאחר הגירושין הם של האשה אפילו הגיע זמנם להקטף עוד קודם לכן. לפי זה, פירות שהגיעו לידי הבעל לאחר הגירושין אינם שלו ולכן במקרה דנן בו הרווחים נשארו בבנק עד לאחר הגירושין, הם נחשבים כפירות מחוברים והם כולם של האשה. מסברה נראה פשוט (וכך גם פסק ה'אור שמח') שדין 'פירות מחוברים' אינו רק בגידולי קרקע אלא בכל סוגי הרווחים שהבעל לא מימש לפני הגירושין.

אך לאחר דברים אלה מסתפק הרב אם באמת ניתן לומר שכל הרווחים יינתנו לאשה. בהחלט יתכן שהבעל היה מעוניין להוציא את הרווחים מן הבנק לפני הגירושין ולא יכול היה לעשות זאת בגלל שהאשה חסמה את החשבון, "ומבחינת דיני מזיק הרי זה מניעת רווח וקרוב לודאי שזה

גרמא". מנגד, יתכן שחסמה את החשבון כדי להבטיח לעצמה את הקרן שמגיעה לה על פי דין, ו"לכן אין כאן גרמי כי לא ברי היזקא". ועוד, יתכן שחז"ל לא תקנו שפירות מחוברים לאחר הגירושין יהיו של האשה במקום בו היא מנעה מן הבעל לקטוף את הפירות, אך מנגד יתכן שבאמת תקנו גם במקרה כזה. הרב מעלה ספקות נוספים וקובע בסופו של דבר שהיות וכל הטיעונים שהעלה כאן הם "דברים מיוחדים ולא נמצא בספרים כלל, לכן רשאים אנו לעשות פשרה מן הדין (ולא ע"י הסכמת בני הזוג)". משום כך יש לקבוע בנוגע לרווחים על הקרן שהופקו עד ליום הפירוד כי עד גובה ההצמדה יהיו לאשה ומעבר לזה יהיו לבעל. מהרווחים שהופקו מיום הפירוד עד ליום מתן הגט תקבל האשה בנוסף להצמדה גם מחצית מיתר הרווחים.

4. מעמד הכספים שהבעל נטל מן החשבון המשותף.

הרב גורטלר: מקור הכספים הוא במשכורות שני בני הזוג ובקצבאות שונות. אין מחלוקת בין בני הזוג כי הכספים שייכים לשניהם ועל כן יש לבדוק מה גובה הסכום שנטל הבעל ולהתחשב בו בהתחשבות הכללית. אולם, יש לבחון האם הבעל הודה בשותפות שהיתה קיימת בחשבון זה משום שסבר שהודאה זו תסייע בטענתו כי הוא נחשב שותף גם בחשבון הבנק של האשה שנידון לעיל, ואולי משנתברר לו כי טענתו זו נדחתה הוא למעשה חוזר בו מהודאתו לגבי החשבון המשותף וטוען למעשה כי הכספים שנטל מגיעים לו בדין משום שהם כספים שהופקו מ'מעשי ידיה' של האשה. יתכן שהבעל אכן חוזר בו, אולם יש לדחות טענה לפיה הכספים שייכים לו, משום שעצם הסכמתו בעת נישואיהם לפיה הם יהיו שותפים בהכנסותיהם ובחשבון הבנק, כמוה כהסכמה לפיה "המותר ממעשי ידיה של האשה לאחר הוצאותיהם יהיה שייך לאשה".

הרב שמן: אין להוציא מידי הבעל את הכספים שמשך, משום שרוב הכספים שנכנסו לחשבון היו מהכנסותיו "ואף החלק שנכנס ממשכורתה של האשה יכול לומר קים לי שהם מעשי ידיה ואף על ההעדפה דעשתה כיון דכבר הכריעו הב"ח והב"ש והח"מ כך וכבר התברר שהבעל מוחזק בהם בפועל". לכאורה יכולה היתה האשה לתבוע את כספי הקצבאות שנכנסו לחשבון המשותף, אולם לטענה כזו יכול היה הבעל לענות כי את כספי הקצבאות כבר הוציא לכלכלת המשפחה, והכספים

בהם הוא מחזיק הם כספיו ומעשה ידי אשתו ולכן אין להוציאם ממנו. **הרב איזירר:** חישוב מראה ש-74% מהכספים בחשבון מקורם בהכנסות הבעל. למעשה הסכים הבעל שכספי החשבון שייכים לשניהם בשווה, אולם הסכמה זו מבוססת על טעותו של הבעל לפיה פתיחת חשבון משותף משמעותה שותפות בכספים, דבר שאינו נכון לפי ההלכה. כלומר, יש לנו כאן מחילה בטעות של הבעל על כספיו. יכול היה הבעל לטעון שכל הכספים בחשבון זה הם שלו משום שרובם הגיעו ממנו ומיעוטם הם "מעשי ידיה שע"י הדחק" שגם הם שייכים לו. הבעל לא טוען זאת משום שאינו יודע את הדין או משום שהוא מעוניין להגיע לשותפות דומה בחשבון הבנק של האשה. "לכן יתכן שיש בזה משום פתח פיך לאלם וביה"ד יטען לו, ויש לדון לאידך גיסא כי יתכן שידע לטעון והעדיף לטעון שתוף בגלל התועלת שיהיה לו" בחשבון הבנק של האשה. במקרה זה לא מדובר במחילה בטעות וגם אין כאן מקרה של 'פתח פיך לאלם' שיש לטעון עבורו טענות שהיה יכול להעלות. מנגד, גם אין לקבל את טענת האשה לפיה מחצית הכספים בחשבון המשותף שייכים לה. נותרנו בספק אם זה מקרה בו על ביה"ד להכריע כי כל צד יקבל את הכספים שהגיעו ממעשי ידיו, או שמא כל הכספים שייכים לבעל משום שמדובר ב'מעשי ידיה שע"י הדחק'. "אמנם לענין חלקה ממעשי ידיה היא אכן טוענת שהי טוענת שמחצית של הכספים נטלה גם מכח מעשי ידיה ויש לה טענה, ורק לגבי ההפרש בין מעשה ידיה לבין 50% אין לה טענה והבעל נראה להחשיבו כמי שאינו טוען כנגדה ואין מקום שבי"ד יפתח לטעון לו". לכן נראה שהאשה תקבל בדיוק את אחוז הכספים שנכנסו לחשבון ממעשי ידיה (בקיצוץ שווי המטלטלין שנטלה - ראו להלן).

5. דין הכתובה ותוספת הכתובה.

הרב גורטלר: במקרה זה שניהם מורדים ושניהם הסכימו להתגרש. אף אחד מהם לא ביקש להתרות בצד השני שיחזור אליו. כששניהם מורדים יש חיוב בכתובה אך לא בתוספת, כפי שפסקו בתי דין רבניים בעבר.

הרב שמן: לא ניתן לקבל את טענתו של הבעל לפיה מדובר במורדת 'מאיס עלי' המפסידה כתובתה משום שלא התרו בה. אולם תוספת הכתובה דינה כמתנה ואותה מפסידה האשה אפילו במצב כזה של ספק מרידה.

הרב איזירר: כששניהם מורדים 'מאיס עלי'

לא שייכות התראות ולכן לא הפסידה עיקר כתובתה בעוד שלגבי תוספת הכתובה ישנה מחלוקת. אולם, במקרה שלנו הפכה האשה להיות ממורדת 'מאיס עלי' למורדת 'בעינא ליה ומצערנא ליה' (או 'לא בעינא ליה אבל בעינא כתובה'), זאת משום שהיא תובעת את כתובתה. במקרה כזה צריך התראות כדי להפסידה כתובתה וגם כדי להפסידה את 'נכסי צאן ברזל' שהכניסה לבעלה, שהרי דין פחיתת נכסים אלה במורדת הוא כדין פחיתת הכתובה, ואם ללא התראות אינה מפסידה כתובתה, כך הוא גם בנכסים אלה. האשה זכאית לכתובה דאורייתא, שהיא 960 גרם כסף, וכן לסך 100 זקוקים שהם כנגד 'נכסי צאן ברזל' שבנדוניה. יש שתי שיטות בחישוב ערך מאה הזקוקים. לשיטת הדישה ערכם 1392 גרם כסף ולשיטת החזון-איש ערכם 28800 גרם כסף. מכיון שיש ספק, הרי שהאשה תקבל לפי השיטה הממעיטה, כלומר 1392+960 גרם בסך הכל. וראו גם בסוף הסעיף הבא.

6. עניין המטלטלין.

הרב גורטלר: הבעל דורש את השבתם ואילו האשה טוענת כי חלקם היו שייכים לה לפני הנישואין, חלקם הם מתנות מקרובה ורובם נקנו מהכנסתם המשותפת של בני הזוג. הרב קובע כי האשה יכולה לטעון לבעלותה בשליש מערך המטלטלין משום שהכנסתה היוותה שלישי מן ההכנסה המשותפת. את שני השלישים הנותרים היא יכולה לתפוס כנגד הכספים שתפס בעלה מחשבונם המשותף. אולם, ישנו ספק שמקורו במחלוקת פוסקים, האם במקרה דנן מותר היה לאשה לתפוס נכסים כנגד כספים שחייב לה אולי בעלה. הרב מציע שהאשה תיתן סכום כסף מסוים לבעלה "עבור המטלטלין שנטלה ומדין פשרה. ברם מאחר ולא ברור שהבעל לא חייב לה כתובתה נראה שאין להוציא ממנה מומן".

הרב קובע שלאשה מגיעה מחצית מערך הרכב, למרות שברור שחלקו המקורי של הבעל היה גדול יותר ממחצית, זאת משום שהוא רשם את הרכב גם על שמה, ולכן נתן לה את מחציתו במתנה.

הרב שמן: האשה זכתה במחצית הנכסים כיון שהבעל הודה "שנקנו מכספיהם המשותפים ומכסף רווח ביתא של נכסי המלוג". יש לדחות את טענת האשה לפיה הילדים שברשותה משתמשים במטלטלין שנטלה. שימוש כזה אינו מקנה לה בעלות. גם אם נאמר שהבעל חייב במדור ילדיו וברווחתם, הרי שכבר נפסקו להם מזונות בבית המשפט ולבעל לא ברור האם אלה מזונות בגובה הראוי או יותר ממנו, ולכן אי אפשר לתבוע גם את המטלטלין. על כן זכאי הבעל למחציתם.

הרב איזירר: באופן עקרוני טוען הבעל לבעלות מלאה על המטלטלין ואילו האשה טוענת שהם משותפים. לפי אורח חייהם, נראה שיש לקבל את טענת האשה לפיה כל מה שקנו היה על דעת שיהיה של שניהם בשווה. למעשה, יש לדון בתביעת המטלטלין יחד עם תביעת הכספים מן החשבון המשותף. מכיון שהבעל מוכן שהמטלטלין יישארו אצלה, ולאור חישוב שמציע הדיין של שווים, הרי שיש לקבוע כי הבעל ישאיר אצלו את הכספים שמשך מהחשבון המשותף והאשה תשאיר אצלה את המטלטלין ותהיה פטורה מתשלום עבורם.

עניין המכוננית נידון בערכאות לדעת שני בני הזוג. בכל זאת, יוכל הבעל להגיש תביעה בגינה גם בביה"ד. בינתיים יעוכב תשלום חובו של הבעל בגין הכתובה ומאה הזקוקים, ובאם לא תוגש תביעה בגין המכוננית תוך 60 יום ייקבע הסכום שעל הבעל לתת בגין הכתובה.

בית הדין הרבני הגדול:

שני בני הזוג ערערו. הבעל ערער על כך שאשתו זכתה במרבית הכספים המופקדים בחשבון הבנק שפתחה וטען שמחצית מהכספים מגיעים לו ואין משמעות לכך שרובם הגיעו מאביה של האשה. האשה ערערה על כך שבעלה נפטר מתשלום כתובתה. יש לדחות את שני הערעורים. יש לדחות את טענת הבעל לפיה רישום שמו בחשבון האשה מקנה לו זכות במחצית הכספים, מאחר ולא נראה שהאשה התכוונה לתת לו אותם במתנה. אילו היתה רושמת את שמו על הנכסים אזי סביר היה להניח שהיא התכוונה לתתם לו במתנה משום שאין שום סיבה אחרת לרישום שמו עליהם. אולם רישום בחשבון בהחלט יכול להיות רק לשם מתן האפשרות לבעל לנהל את החשבון. ודאי שאין להוציא ממון על סמך אומדנא שניתן להטיל בה ספק. במקרה דנן, נראה שגם אם היה נרשם החשבון על שם הבעל בלבד לא היה ניתן לראות בכך יותר מאשר מתן הרשאה לניהולו. מקרה זה דומה להלכת חכמים לפיה "הכניסה לו מעות יקנה בהם קרקע", שאז הכספים נשארים שלה - למרות שבעלה ניהל אותם - ובעת הגירושין הם חוזרים אליה כ'נכסי מלוג'. **לגבי הכתובה:** מאחר וביה"ד התרשם ששניהם מורדים ושניהם רוצים בגירושין, ומאחר והבעל טען כי יש אומדנא שהכסף שנרשם על שמו ניתן לו במתנה, "ואם כי אומדנא זו נדחתה, אך ספק כל שהוא יש בה", נראה שאכן פטור הבעל מתשלום הכתובה ומספק נשאר הוא המוחזק.

באזורי: תיק מס' 1-24-238-057244238.
פסה"ד ניתן ביום ח' טבת תשנ"ט (27.12.98).
נימוקי הדיינים ניתנו בשורה של תאריכים בין
החודשים אייר תשנ"ח-טבת תשנ"ט
(חודשים מאי-דצמבר 1998)

בגדול: תיק מס' 1-64-056130081.
ניתן ביום כ"ב כסלו תש"ס (1.12.99)
הופיעו: עו"ד בצלאל הוכמן (לאשה)
עו"ד יוני ויינריב (לבעל)

8. דיון בסמכות ביה"ד לדון בתביעה
רכושית שנכרכה לתביעת גירושין
כאשר מדובר במניות המצויות בידי
צד ג' כלפיו אין לביה"ד סמכות חוקית.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה משה עמאר - נשיא, יו"ר

הרב שלמה דיכובסקי - דיון

הרב עזרא בר שלום - דיון

העובדות:

הדיון הנו בערעור האשה על החלטת ביה"ד
האזורי כי יש לו סמכות לדון בתביעות
הבעל לחלוקת רכוש, מזונות ומשמורת
ילדים, תביעות אשר נכרכו בתביעתו
לגירושין. בית המשפט לענייני משפחה
החליט למחוק את תביעות האשה בנושאים
אלה.

ביה"ד דן בשאלת סמכותו לדון ברכוש הן
מן ההיבט של כנות הכריכה והן מן ההיבט
של שאלת סמכותו לדון ברכוש המוחזק
בידי צד ג' אשר אין לביה"ד סמכות כלפיו.

 נפסק:

הרב שלמה דיכובסקי:

נושא הדיון בערעור הוא סמכותו של ביה"ד
הרבני בתביעת גירושין שבה נכרכו הרכוש
ומזונות האשה, וכן משמורת הילדים. בית
הדין האזורי הוציא מתחת ידו פס"ד מפורט
ומנומק לקביעת הסמכות בידי (פס"ד מיום
ב' באב תשס"ד). גם ביה"מ למשפחה החליט
(ביום ה' בתשרי תשס"ה) למחוק את
התביעות שבפניו למזונות האשה, רכוש
ומשמורת ילדים. ערעורה של האשה נסב
על החלטת ביה"ד האזורי בנדון. אגב, על
החלטת ביה"מ למשפחה לא הוגש ערעור.
מוקד המחלוקת בין בני הזוג הוא נושא
הרכוש. כפי הנראה, נוח יותר לאשה להתדיין
בערכאה אזרחית שבה לדעתה סיכוי טובים
יותר לזכות בנתח גדול של הרכוש, מאשר
ביה"ד. הערעור מתרכז בעיקר בכנות
הכריכה בתביעת הגירושין. אולם הועלו גם
שאלות נכבדות בנושאים אחרים. נפרט

אותן אחת לאחת:

א. האם תביעת גירושין נחשבת לתביעה
כנה, כאשר במהלך הדיון אומר התובע שהיה
מעוניין בשלום בית? תשובת ביה"ד האזורי
נכונה ופשוטה. כל אדם המתדיין ביחס
לגורלו האישי זכאי להתחבט ולהתלבט תוך
כדי דיון, ולהעלות אפשרות לשינוי המצב
שנוצר. זו תכונה אנושית, ואין בה לסתור
את כנות תביעתו לגירושין, אם אכן יתברר
ששלום הבית אינו אפשרי. ביה"ד ציטט את
פסק דינו הידוע של השופט זילברג, והדברים
מוכרים כולנו.

ב. מירוץ הסמכויות. תביעת הגירושין והכרוך
בה, הוגשו ע"י הבעל שעה אחת לפני
שהאשה הגישה בקשה לשוב סכסוך לבית
המשפט. לדעת המערערת, אין להתחשב
בהקדמה של שעה בלבד. דעתי שונה. קיימת
מחלוקת קשה ביחס לבקשה לשוב סכסוך
המוגשת לבית משפט, אם היא נחשבת
לקביעת סמכות של ביה"מ בכל הנושאים
המוזכרים בה. ידועה בנושא הזה עמדתו
של פרופ' מנשה שאוה המנוח, כי אין לתפוס
סמכות בדרך זו, וידועה עמדתם של מספר
שופטים בביה"מ למשפחה הסבורים אחרת.
לא כאן המקום להכנס למחלוקת זו. אולם,
אם באים עם בית הדין בדקדוקים פורמליים,
הרי מה לעשות, גם הקדמה של שעה היא
הקדמה. אכן היטיב ביה"ד להגדיר את
המינוח "מירוץ" הסמכויות, שכן מדובר
במירוץ ממש. אני מסכים שאין זה יאה
למערכת משפטית לפעול בדרך של מירוץ
שליחים, אבל במציאות הלא רצויה של דיני
המשפחה אצלנו, כל הקדמה בזמן משפיעה.
להבדיל, גם בתחרויות ספורט, או בקביעת
מצוינות, להבדל של עשירית אחוז יש
משמעות.

ג. השאלה הגדולה העומדת להכרעה היא,
אם אכן הכריכה כנה, בשים לב לפעולות
פיננסיות של העברת מניות בחברות
משפחתיות, שהעביר הבעל לאביו זמן קצר
לפני הגשת תביעת הגירושין. האם מדובר
בהעלמת רכוש ובהשמטת פרטים מהותיים
מן הרכוש שנכרך? ברור שאם נשיב על כך
בחיוב, אזי תוכרו הכריכה כבלתי כנה. ובכן,
בכתב התביעה שהוגש לביה"ד הרבני (סעיף
27), מבקש הבעל לקבוע את "הזכויות
(בקיוז החובות) ובחברות הבאות: חברת...
בע"מ, אשר את הזכויות בה נאלץ התובע
להחזיר לאביו כמוסבר לעיל, הזכויות
בחברות... בע"מ ו... בע"מ, (אשר הינן
חברות בנות של חברת האם האמורה)."
אם כן, הדברים לא הועלמו, ונכתבו במפורש.
כמובן, קיימת מחלוקת אם מדובר בהעברה
פיקטיבית או ממשית, אבל זה צריך להתברר
במהלך המשפט.

ד. אולם קיימת בעיה מסוג אחר. אין לביה"ד
הרבני סמכות כלפי צד ג', והחברות
המוזכרות לעיל, אכן טרחו לכתוב לביה"ד
מכתב שבו הן מצהירות על כך. כיצד ידון
ביה"ד בתביעת האשה על הברחת רכוש
לצד ג', כאשר אותו צד אינו מוכן לדיון
ביה"ד? בנקודה זו, הייתי מקבל את
הערעור. אם לא יעשה המשיב מעשה
שיאפשר לביה"ד לדון ברכוש שלטענת
המערערת הוברח, אזי אהיה נאלץ לקבוע
שהכריכה לא כנה. אני מוכן לאפשר למשיב
פרק זמן קצר לדאוג לכך, שהחברות הללו,
כולל אביו המחזיק בהן וכן בני משפחה
אחרים, יכפיפו את עצמם לסמכות ביה"ד
הרבני בנושא תביעת המערערת לחלוקת
רכוש, ויתחייבו להמציא כל מסמך דרוש,
וכן לשלם כל סכום שיקבע ע"י ביה"ד, אם
אכן תתקבל תביעתה של האשה. קיימת
אפשרות להמצאת ערבות בנקאית או
ערבות אחרת ברת מימוש ע"י המשיב,
בכדי להבטיח את תביעתה של האשה.
בנושא זה, מתבקש ביה"ד האזורי לפעול
לפי שיקול דעתו, בכדי שתביעת האשה
תוכל להתברר בפניו. אם לא יעשה כן,
אהיה נאלץ לקבוע שמקום הדיון בענין
הרכוש יהיה בערכאה המוסמכת לכך, שהיא
ביה"מ. אבקש כי בני הזוג יודיעונו דבר
תוך חודשיים ימים.

ה. הערה אחרונה לסיום. על מנת למונע
תסבוכת משפטית נוספת ופניה לבג"ץ, אני
מציע לביה"ד האזורי לפעול בדרך שהתוינו
בזמנו (החלטה מיום יד בסיוון תשס"ה),
והיא קיום דיון בנושא הרכוש לפי המקובל
בחוק האזרחי. כל נסיון לפעול בדרך אחרת,
עלול לסבך את המצב יותר, ולגרום
להפקעת סמכותו של ביה"ד, לא רק בתיק
זה.

בכפוף לאמור לעיל, יש לדחות את הערעור.

כלל ההרכב:

מאחר ולטענת האשה, הרי שהבעל השיב
כל ממונו לחברות שברשות אביו, אין טעם
לנהל דיונים שא"א לממשם, וע"כ אין מנוס
אלא לדרוש ערבויות ברות מימוש, כפי
שיראה לביה"ד, או להביא הסכמת החברות
בדרך חוקית מחייבת. והסמכות נתונה
לבי"ד.

אם לא יתקיימו התנאים הנ"ל, לא נוכל
להחליט שהתביעה כנה כראוי.

תיק מס' 1-21-059103697

ניתן ביום י"ח טבת תשס"ו (18.1.06)

למרדור רבוש ראו גם פסקי דין מס' 1. 2. 4.